

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Β΄ Λυκείου

Τίτλος:

«ὡς οὐκ εἰμὶ τῶν ἀδυνάτων ἐγώ»

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΑΝΤΖΩΡΟΥ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

“ὡς οὐκ εἰμι τῶν ἀδυνάτων ἐγώ”

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία θεωρητικής κατεύθυνσης

Τάξη

Β΄ Λυκείου

Δημιουργός

Βασιλική Μαντζώρου

Χρονολογία

Απρίλιος 2014

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά είδη

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία Γενικής Παιδείας, Νεοελληνική γλώσσα, Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου, Κοινωνική και πολιτική οργάνωση.

Χρονική διάρκεια

5 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, σχολικό εργαστήριο.

II. Εικονικός χώρος: διαδίκτυο.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για το δάσκαλο και το μαθητή

Οι μαθητές είναι απαραίτητο:

- να είναι εξοικειωμένοι με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο.
- να γνωρίζουν τη χρήση των τεχνολογικών εργαλείων, ενώ καλό είναι να έχει προϋπάρξει ένα στάδιο εξοικείωσης με το περιβάλλον της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#).
- να κατέχουν δεξιότητες για κριτική ανάγνωση και αξιολόγηση της διαδικτυακής πληροφορίας.
- να διαθέτουν λογαριασμό Gmail, να γνωρίζουν τη λειτουργία των GoogleDocs, όπως και τη χρήση του [Voki](#).

Ο εκπαιδευτικός είναι απαραίτητο:

- να έχει προετοιμάσει τους μαθητές για τον τρόπο διδασκαλίας.
- να έχει εξασφαλίσει τη διαθεσιμότητα του εργαστηρίου Πληροφορικής.
- να έχει εμπειρία στην ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας και στη διαχείριση των προβλημάτων που απορρέουν από αυτή.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ισχύουσα τυπολογία στο μάθημα του αδίδακτου κειμένου αντιμετωπίζει το κείμενο αποσπασματικά, χωρίς να το εντάσσει στο έργο στο οποίο ανήκει. Επιπλέον, αυτή η προσέγγιση εστιάζει στην απομονωμένη εξέταση μορφολογικών, γραμματικών και συντακτικών φαινομένων, τα οποία ο μαθητής καλείται να αναγνωρίσει και να απομνημονεύσει. Με την παρούσα πρόταση επιχειρείται η συνολική παρουσίαση του λόγου του Λυσία «Υπέρ Αδυνάτου», η συστηματική άσκηση στο ζήτημα της

μετάφρασης, η εξαγωγή κανόνων με επαγωγικό τρόπο και ο εμπλουτισμός τους με αυθεντικά παραδείγματα.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Στη Β΄ Λυκείου η διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας χωρίζεται σε δύο διακριτά γνωστικά αντικείμενα, σε διδαγμένο και αδίδακτο κείμενο, γεγονός που προσδιορίζει και το περιεχόμενο των δύο κλάδων. Έτσι, στο διδαγμένο κείμενο δίνεται έμφαση στα γλωσσικά και ερμηνευτικά σχόλια, ενώ η εστίαση στα γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα και στην επίπονη προσπάθεια για την κατασκευή της «αποδεκτής» και «σωστής» μεταφραστικής εκδοχής έχουν οδηγήσει τη διδασκαλία του αδίδακτου κειμένου σε ένα είδος «μεταγλωσσικού φορμαλισμού».

Μετά από μια συστηματική παρατήρηση του ισχύοντος τρόπου διδασκαλίας του αδίδακτου κειμένου μπορούμε να οδηγηθούμε στα ακόλουθα συμπεράσματα:

1. Το άγνωστο κείμενο αντιμετωπίζεται αποκλειστικά ως απόσπασμα, χωρίς να ενδιαφέρει το πριν και το μετά και μόνο ως αφορμή και ευκαιρία για τη διδασκαλία συγκεκριμένων γραμματικών και συντακτικών φαινομένων. Η απομονωμένη αυτή προσέγγιση δεν βοηθά τον μαθητή να κατανοήσει το κείμενο παρά μόνο επιφανειακά, εξωτερικά κι επιδερμικά. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το άγνωστο κείμενο που τέθηκε στις [πανελλαδικές εξετάσεις του 2013](#) που, αν και αναφερόταν σε ένα ιστορικό γεγονός γνωστό στους μαθητές, τον ακρωτηριασμό των Ερμών και τις κατηγορίες κατά του Αλκιβιάδη, δυσκόλεψε αρκετά τους μαθητές. Το μάθημα αντιμετωπίζεται φορμαλιστικά, καθώς βασική μονάδα διερεύνησης αποτελεί η λέξη ή η πρόταση, αποκομμένη από το ευρύτερο κειμενικό πλαίσιο, ενώ αποκλειστικό μέλημα του διδάσκοντος είναι η εκμάθηση του γραμματικού ή συντακτικού κανόνα.

2. Το μάθημα αποσκοπεί στη γλωσσική, γραμματική και συντακτική εξομάλυνση του κειμένου που θα έχει ως αποτέλεσμα την παραγωγή της μετάφρασής του η οποία γίνεται στην καλύτερη των περιπτώσεων σε δύο στάδια:

- α) αρχική προσπάθεια να κατανοηθεί το νόημα του προς μετάφραση κειμένου και
- β) η κάθε πρόταση στη συνέχεια να αποδοθεί με ισοδύναμες προτάσεις της νέας ελληνικής με τη βοήθεια του λεξιλογίου, της γραμματικής και του συντακτικού.

Η πρακτική που εφαρμόζεται ευρύτατα συνίσταται στο να τοποθετούν οι μαθητές «τις λέξεις στη σειρά» και να καταφεύγουν ουσιαστικά σε μια μεταγλώττιση του κειμένου. Συνήθως ένας μαθητής λέει τη μετάφραση που είναι «μία» ή «σωστή», ενώ σε πολλές περιπτώσεις ο καθηγητής υπαγορεύει τη «σωστή» εκδοχή. Παρατηρείται επίσης πολύ συχνά το φαινόμενο οι μαθητές να καθίστανται ικανοί να εντοπίσουν και να ονομάσουν δύσκολα συντακτικά φαινόμενα, να αναγνωρίζουν και να αναπαράγουν σπάνιους λεκτικούς τύπους αλλά να μην είναι σε θέση να αντιληφθούν άνετα το περιεχόμενο ή να αποδώσουν το αρχαίο κείμενο στη νεοελληνική (Βαρμάζης 2003). Την ήδη αρνητική αυτή κατάσταση επιβαρύνουν οι παθογένειες του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος που παραμένει προσανατολισμένο αποκλειστικά στις εξετάσεις, γεγονός που υπερτονίζει το χρησιμοθηρικό του χαρακτήρα.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω και με δεδομένο ότι ο μαθητής θα πρέπει να δοκιμάζει εναλλακτικές λύσεις σε επίπεδο πρότασης, φράσης ή λέξης, ώστε η μεταφραστική διαδικασία να γίνεται ουσιαστικότερη κι ελκυστικότερη διαμορφώσαμε την ακόλουθη πρόταση διδασκαλίας αδιδακτου κειμένου που στηρίζεται στη μελέτη ενός ολοκληρωμένου έργου που είναι ο Υπέρ Αδυνάτου λόγος του Λυσία. Το συγκεκριμένο έργο επιλέχθηκε με δύο κριτήρια. Το πρώτο αφορά στο ότι στο διδαγμένο κείμενο οι μαθητές διδάσκονται τον Υπέρ Μαντιθέου λόγο του ρήτορα και έτσι επιχειρείται η σύνδεση των δύο διακριτών αυτών κλάδων και το δεύτερο αφορά στην αξία του έργου. Ως αριστούργημα χαρακτηρίζεται ο λόγος Υπέρ

Αδυνάτου στον οποίο ένας ανθρωπάκος αγωνίζεται με πονηριά και χιούμορ μπροστά στη Βουλή, για να διατηρήσει τη σύνταξη αναπηρίας του (Lesky 1983). Με τη μελέτη του γίνεται κατανοητό ότι ο Λυσίας διέθετε πραγματική μαστοριά στο να πλάθει λόγους, εισχωρώντας κάθε φορά στον χαρακτήρα και τη θέση των ανθρώπων για τα οποία γράφει.

Η παρούσα διδακτική πρόταση στηρίζεται στις αρχές της υποβοηθούμενης ανακαλυπτικής μάθησης με σταδιακή ενίσχυση της αυτενέργειας του μαθητή και συνακόλουθης υποχώρησης της υποστήριξης του διδάσκοντος. Αναγκαία θεωρείται η κινητοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών και η ενεργοποίησή τους στο πλαίσιο της ομάδας. Ο διδάσκων παρέχει τα κατάλληλα ερεθίσματα και τα μεθοδολογικά εργαλεία στους μαθητές που επιχειρούν να κατακτήσουν δημιουργικά τη γνώση, ενώ καλλιεργούν τις ερευνητικές τους δεξιότητες. Οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν πρόσβαση σε ποικίλους σημειωτικούς πόρους, το περιεχόμενο των οποίων αποτιμούν, αξιολογούν και επεξεργάζονται κατάλληλα, προκειμένου να οδηγηθούν στην παραγωγή πρωτότυπου, προσωπικού υλικού. Ταυτόχρονα αναπτύσσουν ικανότητες ανάλυσης πληροφοριών, σύνθεσης απόψεων, σύγκρισης και αξιολόγησης, ενώ δημιουργείται από τη σύζευξη της εικόνας με τον λόγο έντονο ενδιαφέρον των μαθητών και καλλιεργείται κλίμα άμιλλας.

Η παρούσα προσέγγιση θα γίνει σύμφωνα με την κειμενοκεντρική μέθοδο διδασκαλίας, σύμφωνα με την οποία έμφαση δίνεται στο ίδιο το κείμενο, στο σύνολό του, στη βαθύτερη κατανόησή του από διδάσκοντες και διδασκόμενους σε όλα τα επίπεδα. Για τον λόγο αυτό το κείμενο αντιμετωπίζεται όχι αποσπασματικά αλλά ως μέρος ενός ευρύτερου συνόλου και μιας μεγάλης παράδοσης.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ - ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιχειρείται οι μαθητές:

- Να αναπτύξουν θετική στάση απέναντι στα άτομα με αναπηρία και σωματική ή άλλη αδυναμία.
- Να αντιληφθούν το ρόλο την αξία της ύπαρξης κρατικής μέριμνας για τις ευάλωτες ομάδες μιας κοινωνίας.
- Να κατανοήσουν τη σπουδαιότητα της λειτουργίας ελεγκτικών μηχανισμών που ρυθμίζουν τις σχέσεις του πολίτη με το κράτος.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιχειρείται οι μαθητές:

- Να μελετήσουν τον ρόλο της γενικής (γενική ως αντικείμενο, ως ετερόπρωτος προσδιορισμός, ως επιρρηματικός προσδιορισμός, με προθέσεις).
- Να ασκηθούν στη μεταφραστική απόδοση του αρχαιοελληνικού κειμένου.
- Να συνθέσουν τμηματικά τη μετάφραση ενός ολοκληρωμένου έργου.

Γραμματισμοί

Επιχειρείται οι μαθητές:

- Να ασκηθούν στον διάλογο, στην κριτική αποτίμηση πηγών διαφορετικού είδους για την εξαγωγή συμπερασμάτων και στην παραγωγή προφορικού ή γραπτού λόγου σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο.
- Να αξιοποιούν αποτελεσματικά τη χρήση ψηφιακών πόρων για τη συναγωγή πληροφοριών.
- Να ασκηθούν στη χρήση ηλεκτρονικών λεξικών και σωμάτων κειμένων.
- Να εξοικειωθούν με ανοιχτά περιβάλλοντα μάθησης.

Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές με τις οποίες θα έρθουν αντιμέτωποι οι μαθητές και οι μαθήτριες στο συγκεκριμένο σενάριο έχουν ως στόχο να:

- Ενισχύσουν τη θετική τους αντίληψη για τις ομαδοσυνεργατικές μεθόδους.

- Καλλιεργήσουν την ανάληψη πρωτοβουλιών και την κριτική τους ικανότητα αναφορικά με τη συλλογή και αξιολόγηση του υλικού.
- Να αναπτύξουν την επικοινωνιακή αξιολόγηση αλλά και την αυτοαξιολόγηση.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Οι μαθητές θα εργαστούν με βάση τα φύλλα εργασίας χωρισμένοι σε τέσσερις ομάδες, μεικτές ως προς το φύλο, την επίδοση και την εξοικείωση με τη χρήση των τεχνολογιών, αφού ενημερωθούν από τον διδάσκοντα για τη φύση και τα στάδια της εργασίας. Προηγείται η διδασκαλία ενός εισαγωγικού φύλλου εργασίας το οποίο στοχεύει στην αποσαφήνιση των στοιχείων του περιεχομένου που θα βοηθήσουν αποφασιστικά στην κατανόηση του κειμένου. Σε αυτό οι μαθητές ενημερώνονται για το περιεχόμενο του λόγου, διερευνούν τις δομές κοινωνικής πρόνοιας στην κλασική Αθήνα και τα βοηθήματα των αδυνάτων, ενώ συγκρίνουν τα συμβαίνοντα με το επίκαιρο στην εποχή μας σκάνδαλο των επιδομάτων μέσα από την αρθρογραφία ηλεκτρονικών εφημερίδων διαφορετικής πολιτικής απόχρωσης.

Το επόμενο φύλλο εργασίας περιέχει δραστηριότητες που είναι κοινές για όλες τις ομάδες, αναφέρονται όμως σε διαφορετικές παραγράφους του Λόγου του Λυσία που παρουσιάζεται χωρισμένος σε τμήματα των επτά ή οκτώ παραγράφων. Κάθε ομάδα θα προσπαθήσει να αποδώσει μεταφραστικά το προς εξέταση κείμενο, θα συγκρίνει τις μεταφράσεις του κειμένου που δίδονται στο περιβάλλον της [Πύλης για την Ελληνική γλώσσα](#), αφού διερευνήσει τη σημασία άγνωστων λέξεων μέσα από το επίτομο λεξικό των [Liddell & Scott](#), θα προσπαθήσει να τελειοποιήσει τη μεταφραστική της εκδοχή και τέλος χρησιμοποιώντας το λογισμικό [Voki](#) θα δημιουργήσει ένα ομιλούν avatar με την ηχογραφημένη μετάφραση, με σκοπό το τελικό προϊόν να αναρτηθεί στο ιστολόγιο του μαθήματος. Κατόπιν το προς

διερεύνηση θέμα είναι η χρήση της γενικής και παρουσιάζεται χωρισμένο σε τέσσερις επιμέρους ενότητες, όσες και οι ομάδες: η γενική ως αντικείμενο, ως ετερόπλευτος προσδιορισμός, ως επιρρηματικός προσδιορισμός και η γενική με προθέσεις. Καθεμιά ομάδα έχει ως αποστολή να αποδελτιώσει τις συγκεκριμένες χρήσεις, να τις οργανώσει εποπτικά και να τις εμπλουτίσει με παραδείγματα από αρχαία ελληνικά κείμενα που θα επιλέξει, χρησιμοποιώντας [τον συμφραστικό πίνακα λέξεων της αρχαίας ελληνικής](#). Στο τέλος, όλες οι ομάδες παρακολουθούν ένα βίντεο διάρκειας τεσσάρων περίπου λεπτών στο οποίο περιέχονται αποσπάσματα από τη θεατρική παράσταση [Ο τρελός υπηρέτης του Λυσία](#) και καλούνται ως δημοσιογράφοι να συντάξουν την είδηση της δίκης του αδυνάτου.

Το σενάριο ολοκληρώνεται με μια φάση σύνθεσης των εργασιών των ομάδων με τη χρήση των GoogleDocs από την οποία προκύπτει το σύνολο της μετάφρασης για τον λόγο Υπέρ Αδυνάτου, η ολοκληρωμένη παρουσίαση των χρήσεων της γενικής και το σύνολο των επιχειρημάτων της υπερασπιστικής γραμμής του Λυσία για τον αδύνατο.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο είναι συμβατό με τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών και τις οδηγίες διδασκαλίας με μια απόκλιση στις προβλεπόμενες διδακτικές ώρες ανά ενότητα, που δικαιολογούνται από τη χρήση των ΤΠΕ.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Αναμένεται με τη χρήση των ΤΠΕ να κινητοποιηθεί το ενδιαφέρον και η δημιουργικότητα των μαθητών. Με την ποικιλία των αναπαραστατικών μορφών διευκολύνεται η προσέγγιση του κειμένου και αφυπνίζεται η ερευνητική ικανότητα των μαθητών. Οι μαθητές με βάση την αρχή «της φθίνουσας καθοδήγησης» σταδιακά αφήνονται ελεύθεροι να δράσουν και να συνεργαστούν ανακαλύπτοντας τη γνώση, να συλλέξουν, να επεξεργαστούν, να επιλύσουν προβλήματα, να εκφράσουν τα συμπεράσματά τους. Η προστιθέμενη παιδαγωγική αξία των ΤΠΕ λοιπόν έγκειται όχι

μόνο στο ότι με αυτές οι μαθητές αποκτούν πρόσβαση σε περιεχόμενο που θα ήταν απρόσιτο χωρίς την τεχνολογία αλλά και στο ότι με τις ΤΠΕ ενισχύεται η διερευνητική διαδικασία προσέγγισης του περιεχομένου αυτού και αποκτώνται εμπειρίες σχετικές με τη διαδικασία οικοδόμησης της γνώσης. Τέλος, μέσα από τον σχεδιασμό μαθησιακών δραστηριοτήτων που προάγουν τη συζήτηση, την αναθεώρηση και τις διαδικασίες αναστοχασμού επιτυγχάνεται ο επαναπροσδιορισμός των παραδοσιακών ρόλων εκπαιδευτικού και μαθητών.

Κείμενα

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Ιστοσελίδες

[Ο κυκεώνας των επιδομάτων των δημοσίων υπαλλήλων](#) [πηγή: Άρθρο του Σταμπόγλη Διονύση, της εφημερίδας Το Βήμα (International Edition) στις 31/01/2010].

[Πέφτουν σαν βροχή τα 70 προνοιακά επιδόματα](#) [πηγή: Άρθρο του Δημήτρη Μάλτη, της εφημερίδας Ελευθεροτυπία στις 04/02/2014].

[Κόβονται επιδόματα και αναπηρικές συντάξεις](#) [πηγή: Άρθρο της εφημερίδας Ριζοσπάστης στις 04/02/2014].

Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα

[Βικιπαίδεια](#) [Ελεύθερη Διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια].

[Text2MindMap](#) [Ελεύθερο λογισμικό κατασκευής εννοιολογικών χαρτών].

[Voki](#) [Λογισμικό δημιουργίας ψηφιακών χαρακτήρων που μιλούν (avatar)].

Βίντεο

«[Ο τρελός υπηρέτης του Λυσία](#)» [πηγή: YouTube. 2013/2014. Κείμενο: Τάκης Χρυσούλης. Θέμα: Η Αρχαία Ελλάδα και ο λόγος του Λυσία «Υπέρ Αδυνάτου».

Σκηνοθεσία: Κώστας Βουτσάς. Μουσική: Σταμάτης Κραουνάκης. Σκηνικά: Πέτρος Χατζηπέτρος].

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Ο εκπαιδευτικός με τη διαδικασία των ερωταποκρίσεων διερευνά, ανακαλεί, τροποποιεί τις γνώσεις των μαθητών για τον βίο και το έργο του Λυσία, συνδέοντας το αδίδακτο κείμενο με το διδαγμένο. Ακολουθεί η παρουσίαση των νέων στοιχείων, η ενημέρωση των μαθητών για το είδος της παρέμβασης, τη φύση της εργασίας, τα προσδοκώμενα παραγόμενα αποτελέσματα. Βασική αρχή είναι η συμμετοχή του μαθητή σε ολόκληρη τη διαδικασία που θα πραγματοποιείται με τρόπο ολοκληρωτικό και συνειδητό. Στόχος της διδακτικής παρέμβασης είναι ο μαθητής να αποκτά όχι μόνο γνώσεις αλλά και να αναπτύσσει ικανότητες διερεύνησης στηριγμένος στις δικές του δυνάμεις. Επειδή το μάθημα του αδίδακτου στηρίζεται σε ένα θεωρητικό υπόβαθρο στο φύλλο εργασίας επιχειρείται να συνδεθεί η θεωρία με την πράξη με την πρωτοδότηση της διαρκούς ανατροφοδότησης μεταξύ τους, καθώς η θεωρία επαληθεύεται ή επαναδιατυπώνεται μετά από τα ερευνητικά δεδομένα που προκύπτουν από την πράξη. Σαφώς θα μπορούσε να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση σε περικειμενικά στοιχεία, μια και ο λόγος βρίθεται από αυτά, όπως η αντίδοσις ή ο θεσμός της επικλήρου, ωστόσο ο στόχος στη φάση αυτή δεν είναι να παραχθεί μια πλήρως υπομνηματισμένη μετάφραση του Υπέρ Αδυνάτου αλλά να ασκηθούν οι μαθητές στη μεταφραστική διαδικασία ενός ολοκληρωμένου έργου που ωστόσο χωρίζεται σε τμήματα κι όχι ενός αποσπασματικού κειμένου. Για τον λόγο αυτό και στο [εισαγωγικό φύλλο εργασίας](#) διερευνώνται μόνο τα στοιχεία εκείνα που μπορούν να βοηθήσουν αποφασιστικά στην κατανόηση του λόγου και επιχειρείται σύνδεσή του με ανάλογα σύγχρονα φαινόμενα, ώστε το θέμα να ενταχθεί στην πραγματικότητα και να γίνει πιο οικείο στους μαθητές. Επίσης, το συντακτικό φαινόμενο που είναι η χρήση της γενικής δεν αντιμετωπίζεται απομονωμένα αλλά ζητείται η επαλήθευση των κανόνων και κατά μία έννοια η επαγωγική

επαναδιατύπωσή τους. Ιδιαίτερα σημαντική είναι [η φάση της σύνθεσης](#), κατά την οποία οι ομάδες έχοντας υπόψη και τα παραγόμενα αποτελέσματα των άλλων ομάδων καλούνται να δώσουν σε αυτά ενιαία μορφή.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Εισαγωγικό Φύλλο Εργασίας

1. Να περιγηθείτε στον ιστότοπο του [Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού](#). Αφού μελετήσετε προσεκτικά τις παρεχόμενες από αυτόν πληροφορίες να συνθέσετε ένα άρθρο 300 λέξεων με θέμα την κοινωνική διάσταση της απονομής δικαιοσύνης στην αρχαία Αθήνα, προορισμένο να δημοσιευθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου μας.
2. Να αναζητήσετε στην [Βικιπαίδεια](#) τον όρο «αδύνατοι» και να μελετήσετε το άρθρο που θα βρείτε στην παρακάτω [υπερσύνδεση](#). Συνδυάζοντας τα παραπάνω στοιχεία να συντάξετε πίνακα με τις κατηγορίες των πολιτών, στις οποίες παρέχονταν κοινωνική πρόνοια στην αρχαία Αθήνα.
3. Να ανατρέξετε στην ιστοσελίδα του [Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων](#) και να διερευνήσετε τη σημασία του «δημόσιου βοηθήματος» καθώς και στην ιστοσελίδα του [Συνήγορου του Πολίτη](#) και να εντάξετε σε πίνακα τις κατηγορίες πολιτών στις οποίες παρέχεται κοινωνική πρόνοια. Να συγκρίνετε τα παραπάνω στοιχεία και τα στοιχεία της δραστηριότητας 2 σε ένα άρθρο σας 300 λέξεων με τίτλο «Κοινωνική πολιτική στην αρχαία Αθήνα και τη σημερινή Ελλάδα».
4. Ανοίγοντας τις παρακάτω σελίδες έντυπων και ηλεκτρονικών μέσων ενημέρωσης θα παρακολουθήσετε το λεγόμενο σκάνδαλο των επιδομάτων, μελετώντας το περιεχόμενό τους:
  - [Το Βήμα](#)
  - [Ελευθεροτυπία](#)
  - [Τα Νέα](#)
  - [CretaLook](#)
  - [Karfitsa](#)

- [Ριζοσπάστης](#)
- [Αγγελιοφόρος](#).

Υποθέστε τώρα ότι θέλετε να ενημερώσετε για το θέμα αυτό ένα οικείο σας πρόσωπο που διαμένει όμως μόνιμα στο εξωτερικό. Θα συντάξετε λοιπόν ένα ηλεκτρονικό μήνυμα με το [Microsoft Outlook](#) προκειμένου να το πληροφορήσετε για όσα συνέβησαν εμπειρέχοντας και την προσωπική σας θέση σε σχέση με την ευθύνη των πολιτών αλλά και του κράτους για την τήρηση των προβλεπόμενων από τους νόμους διαδικασιών.

Φύλλο Εργασίας - Ομάδα 1^η

1. Να εισέλθετε στον ιστότοπο της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) και να εντοπίσετε το λόγο Υπέρ αδυνάτου του Λυσία.
2. Θα χρησιμοποιήσετε την υπηρεσία GoogleDocs, για να δημιουργήσετε ένα αρχείο Word στο οποίο θα μεταφέρετε από το αρχαίο κείμενο τις παραγράφους 1-7.
3. Στο έγγραφό σας να υπογραμμίσετε τις άγνωστες λέξεις και να τις μεταφέρετε στην πρώτη στήλη του παρακάτω πίνακα.
4. Να προσπαθήσετε να δώσετε μια πρώτη μετάφραση του κειμένου, αφήνοντας κενό στις λέξεις που σας είναι άγνωστες.

--	--

4. Να εισέλθετε στο λεξικό [Liddell & Scott](#), να βρείτε τη σημασία των άγνωστων λέξεων και να τη μεταφέρετε στη δεύτερη στήλη του παρακάτω πίνακα.

Λέξη του κειμένου	Σημασία

Λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία των παραπάνω λέξεων να συμπληρώσετε, να τροποποιήσετε και να βελτιώσετε τη μεταφραστική σας απόπειρα.

5. Να δημιουργήσετε πίνακα με τρεις στήλες. Στην πρώτη στήλη θα αντιγράψετε και θα επικολλήσετε τη μετάφραση Τζουμελέα των Παραγράφων 1-7 από τον ιστότοπο της Πύλης, στη δεύτερη τη μετάφραση Ράπτη και στην τρίτη τη δική σας μετάφραση που δώσατε παραπάνω. Να συγκρίνετε τις μεταφράσεις μεταξύ τους και να οριστικοποιήσετε τη δική σας μεταφραστική εκδοχή.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Α	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Β	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Γ

Τέλος, θα χρησιμοποιήσετε το λογισμικό [Voki](#) (απαιτείται η εγγραφή μέσω ύπαρξης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου), θα δημιουργήσετε ένα ομιλούν avatar, αποδίδοντας σε αυτό ηχογραφημένο το τμήμα του λόγου που μεταφράσατε με τη δική σας μεταφραστική εκδοχή.

6. Να επισημάνετε τις γενικές που συναντούμε στις παραπάνω παραγράφους και αφού χαρακτηρίσετε συντακτικά όσες μπορείτε να τις καταγράψετε στον παρακάτω πίνακα.

ΓΕΝΙΚΗ	ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

7. Να εισέλθετε στον ιστότοπο της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) και να μελετήσετε τις χρήσεις της γενικής. Έπειτα να κατασκευάσετε εννοιολογικό πίνακα με το [text2mindmap](#) που να αναφέρεται στις χρήσεις της γενικής.

8. Η ομάδα σας θα μελετήσει τη γενική ως αντικείμενο. Θα ακολουθήσετε την εξής πορεία:

A. Θα ανατρέξετε στην Πύλη, όπου θα μελετήσετε τα [ρήματα που συντάσσονται με γενική](#).

B. Για καθεμιά από τις κατηγορίες θα επιλέξετε τουλάχιστον δύο ρήματα.

Γ. Θα δώσετε σε αναζήτηση καθένα από τα δύο παραπάνω ρήματα [στον συμφραστικό πίνακα της αρχαίας ελληνικής](#).

Δ. Από τις αναφορές που προκύπτουν θα επιλέξετε από δύο παραδείγματα για κάθε ρήμα με κριτήρια τη συντομία και την αυτοτέλεια.

Ε. Θα μεταφέρετε τα αποτελέσματα των ερευνών σας σε έναν πίνακα του παρακάτω τύπου:

Ρήματα φροντίδας	<i>ἐπιμελοῦμαι</i>	Παράδειγμα 1. Παράδειγμα 2.
	<i>κήδομαι</i>	Παράδειγμα 1. Παράδειγμα 2.

9. Να αποδελτιώσετε τα επιχειρήματα του Λυσία στις παραγράφους που μελετήσατε, χρησιμοποιώντας οποιαδήποτε μορφή διαγράμματος επιθυμείτε από τα εργαλεία του επεξεργαστή κειμένου.

10. Να παρακολουθήσετε το παρακάτω βίντεο από την παράσταση «[Ο τρελός υπηρέτης του Λυσία](#)» που αναφέρεται αποκλειστικά στον λόγο Υπέρ Αδυνάτου. Υποθέστε λοιπόν ότι στην εποχή του Λυσία υπάρχουν εφημερίδες και εσείς ως δημοσιογράφοι αναλαμβάνετε να παρουσιάσετε την είδηση της δίκης του αδυνάτου και της έκβασης που νομίζετε ότι τελικά η δίκη αυτή θα είχε.

Φύλλο Εργασίας - Ομάδα 2^η

1. Να εισέλθετε στον ιστότοπο της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) και να εντοπίσετε το λόγο Υπέρ Αδυνάτου του Λυσία.
2. Θα χρησιμοποιήσετε την υπηρεσία GoogleDocs, για να δημιουργήσετε ένα αρχείο Word στο οποίο θα μεταφέρετε από το αρχαίο κείμενο τις παραγράφους 8-13.
3. Στο έγγραφό σας να υπογραμμίσετε τις άγνωστες λέξεις και να τις μεταφέρετε στην πρώτη στήλη του παρακάτω πίνακα.
4. Να προσπαθήσετε να δώσετε μια πρώτη μετάφραση του κειμένου, αφήνοντας κενό στις λέξεις που σας είναι άγνωστες

--	--

4. Να εισέλθετε στο λεξικό [Liddell & Scott](#), να βρείτε τη σημασία των άγνωστων λέξεων και να τη μεταφέρετε στη δεύτερη στήλη του παρακάτω πίνακα.

Λέξη του κειμένου	Σημασία

Λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία των παραπάνω λέξεων να συμπληρώσετε, να τροποποιήσετε και να βελτιώσετε τη μεταφραστική σας απόπειρα.

5. Να δημιουργήσετε πίνακα με τρεις στήλες. Στην πρώτη στήλη θα αντιγράψετε και θα επικολλήσετε τη μετάφραση Τζουμελέα των Παραγράφων 1-7 από τον ιστότοπο της Πύλης, στη δεύτερη τη μετάφραση Ράπτη και στην τρίτη τη δική σας μετάφραση που δώσατε παραπάνω. Να συγκρίνετε τις μεταφράσεις μεταξύ τους και να οριστικοποιήσετε τη δική σας μεταφραστική εκδοχή.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Α	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Β	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Γ

Τέλος, θα χρησιμοποιήσετε το λογισμικό [Voki](#) (απαιτείται η εγγραφή μέσω ύπαρξης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου), θα δημιουργήσετε ένα ομιλούν avatar της αρεσκείας σας, αποδίδοντας σε αυτό ηχογραφημένο το τμήμα του λόγου που μεταφράσατε με τη δική σας μεταφραστική εκδοχή.

6. Να επισημάνετε τις γενικές που συναντούμε στις παραπάνω παραγράφους και αφού χαρακτηρίσετε συντακτικά όσες μπορείτε να τις καταγράψετε στον παρακάτω πίνακα.

ΓΕΝΙΚΗ	ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

7. Να εισέλθετε στον ιστότοπο της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) και να μελετήσετε τις χρήσεις της γενικής. Έπειτα να κατασκευάσετε εννοιολογικό πίνακα με το [text2mindmap](#) που να αναφέρεται στις χρήσεις της γενικής.

8. Η ομάδα σας θα μελετήσει τη γενική ως ετερόπρωτο προσδιορισμό. Θα ακολουθήσετε την εξής πορεία:

A. Θα ανατρέξετε στην Πύλη, όπου θα μελετήσετε το [οικείο κεφάλαιο](#).

B. Θα συντάξετε πίνακα με τις χρήσεις της γενικής.

Γ. Θα δώσετε σε αναζήτηση στον [συμφραστικό πίνακα της αρχαίας ελληνικής](#) τις λέξεις εξάρτησης των γενικών.

Δ. Από τις αναφορές που προκύπτουν, θα επιλέξετε από δύο παραδείγματα για το κάθε είδος με κριτήρια τη συντομία και την αυτοτέλεια.

E. Θα μεταφέρετε τα αποτελέσματα των ερευνών σας σε έναν πίνακα του παρακάτω τύπου:

ΕΙΔΗ ΓΕΝΙΚΗΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΓΕΝΙΚΗ ΚΤΗΤΙΚΗ	Παρ.1
	Παρ.2

9. Να αποδελτιώσετε τα επιχειρήματα του Λυσία στις παραγράφους που μελετήσατε, χρησιμοποιώντας οποιαδήποτε μορφή διαγράμματος επιθυμείτε από τα εργαλεία του επεξεργαστή κειμένου.

10. Να παρακολουθήσετε το παρακάτω βίντεο που περιέχει αποσπάσματα από την παράσταση «[Ο τρελός υπηρέτης του Λυσία](#)» και αναφέρεται αποκλειστικά στον λόγο Υπέρ Αδυνάτου. Υποθέστε λοιπόν ότι στην εποχή του Λυσία υπάρχουν εφημερίδες και εσείς ως δημοσιογράφοι αναλαμβάνετε να παρουσιάσετε την είδηση της δίκης του αδυνάτου και της έκβασης που νομίζετε ότι τελικά η δίκη αυτή θα είχε.

Φύλλο Εργασίας - Ομάδα 3^η

1. Να εισέλθετε στον ιστότοπο της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) και να εντοπίσετε το λόγο Υπέρ Αδυνάτου του Λυσία.
2. Θα χρησιμοποιήσετε την υπηρεσία GoogleDocs, για να δημιουργήσετε ένα αρχείο Word στο οποίο θα μεταφέρετε από το αρχαίο κείμενο τις παραγράφους 14-20.
3. Στο έγγραφό σας να υπογραμμίσετε τις άγνωστες λέξεις και να τις μεταφέρετε στην πρώτη στήλη του παρακάτω πίνακα.
4. Να προσπαθήσετε να δώσετε μια πρώτη μετάφραση του κειμένου, αφήνοντας κενό στις λέξεις που σας είναι άγνωστες.

--	--

5. Να εισέλθετε στο λεξικό [Liddell & Scott](#), να βρείτε τη σημασία των άγνωστων λέξεων και να τη μεταφέρετε στη δεύτερη στήλη του παρακάτω πίνακα.

Λέξη του κειμένου	Σημασία

Λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία των παραπάνω λέξεων να συμπληρώσετε, να τροποποιήσετε και να βελτιώσετε τη μεταφραστική σας απόπειρα.

6. Να δημιουργήσετε πίνακα με τρεις στήλες. Στην πρώτη στήλη θα αντιγράψετε και θα επικολλήσετε τη μετάφραση Τζουμελέα των Παραγράφων 1-7 από τον ιστότοπο της Πύλης, στη δεύτερη τη μετάφραση Ράπτη και στην τρίτη τη δική σας μετάφραση που δώσατε παραπάνω. Να συγκρίνετε τις μεταφράσεις μεταξύ τους και να οριστικοποιήσετε τη δική σας μεταφραστική εκδοχή.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Α	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Β	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Γ

Τέλος, θα χρησιμοποιήσετε το λογισμικό [Voki](#) (απαιτείται η εγγραφή μέσω ύπαρξης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου), θα δημιουργήσετε ένα ομιλούν avatar της αρεσκείας σας, αποδίδοντας σε αυτό ηχογραφημένο το τμήμα του λόγου που μεταφράσατε με τη δική σας μεταφραστική εκδοχή.

7. Να επισημάνετε τις γενικές που συναντούμε στις παραπάνω παραγράφους και, αφού χαρακτηρίσετε συντακτικά όσες μπορείτε, να τις καταγράψετε στον παρακάτω πίνακα.

ΓΕΝΙΚΗ	ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

8. Να εισέλθετε στον ιστότοπο της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) και να μελετήσετε τις χρήσεις της γενικής. Έπειτα να κατασκευάσετε εννοιολογικό πίνακα με το [text2mindmap](#) που να αναφέρεται στις χρήσεις της γενικής.

9. Η ομάδα σας θα μελετήσει τη γενική ως επιρρηματικό προσδιορισμό. Θα ακολουθήσετε την εξής πορεία:

A. Θα ανατρέξετε στην Πύλη, όπου θα μελετήσετε το [οικείο κεφάλαιο](#).

B. Για καθεμιά από τις κατηγορίες θα επιλέξετε λέξεις κλειδιά.

Γ. Θα τα δώσετε σε αναζήτηση [στον συμφραστικό πίνακα της αρχαίας ελληνικής](#).

Δ. Από τις αναφορές που προκύπτουν, θα επιλέξετε από δύο παραδείγματα για κάθε περίπτωση με κριτήρια τη συντομία και την αυτοτέλεια.

Ε. Θα μεταφέρετε τα αποτελέσματα των ερευνών σας σε έναν πίνακα του παρακάτω τύπου:

Η γενική ως	ΦΑΝΕΡΩΝΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
επιρρηματικός		Παρ.1
προσδιορισμός		Παρ.2

10. Να αποδελτιώσετε τα επιχειρήματα του Λυσία στις παραγράφους που μελετήσατε χρησιμοποιώντας οποιαδήποτε μορφή διαγράμματος επιθυμείτε από τα εργαλεία του επεξεργαστή κειμένου.

11. Να παρακολουθήσετε το παρακάτω βίντεο που περιέχει αποσπάσματα από την παράσταση [«Ο τρελός υπηρέτης του Λυσία»](#) και αναφέρεται αποκλειστικά στον λόγο Υπέρ Αδυνάτου. Υποθέστε λοιπόν ότι στην εποχή του Λυσία υπάρχουν εφημερίδες και εσείς ως δημοσιογράφοι αναλαμβάνετε να παρουσιάσετε την είδηση της δίκης του αδυνάτου και της έκβασης που νομίζετε ότι τελικά η δίκη αυτή θα είχε.

Φύλλο Εργασίας - Ομάδα 4^η

1. Να εισέλθετε στον ιστότοπο της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) και να εντοπίσετε το λόγο Υπέρ Αδυνάτου του Λυσία.
2. Θα χρησιμοποιήσετε την υπηρεσία GoogleDocs, για να δημιουργήσετε ένα αρχείο Word στο οποίο θα μεταφέρετε από το αρχαίο κείμενο τις παραγράφους 21-27.
3. Στο έγγραφό σας να υπογραμμίσετε τις άγνωστες λέξεις και να τις μεταφέρετε στην πρώτη στήλη του παρακάτω πίνακα.
4. Να προσπαθήσετε να δώσετε μια πρώτη μετάφραση του κειμένου, αφήνοντας κενό στις λέξεις που σας είναι άγνωστες.

--	--

5. Να εισέλθετε στο λεξικό [Liddell & Scott](#), να βρείτε τη σημασία των άγνωστων λέξεων και να τη μεταφέρετε στη δεύτερη στήλη του παρακάτω πίνακα, συμπληρώνοντας, τροποποιώντας και βελτιώνοντας τη μεταφραστική σας απόπειρα.

Λέξη του κειμένου	Σημασία

Λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία των παραπάνω λέξεων να συμπληρώσετε, να τροποποιήσετε και να βελτιώσετε τη μεταφραστική σας απόπειρα.

6. Να δημιουργήσετε πίνακα με τρεις στήλες. Στην πρώτη στήλη θα αντιγράψετε και θα επικολλήσετε τη μετάφραση Τζουμελέα των Παραγράφων 1-7 από τον ιστότοπο της Πύλης, στη δεύτερη τη μετάφραση Ράπτη και στην τρίτη τη δική σας μετάφραση που δώσατε παραπάνω. Να συγκρίνετε τις μεταφράσεις μεταξύ τους και να οριστικοποιήσετε τη δική σας μεταφραστική εκδοχή.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Α	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Β	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Γ

Τέλος, θα χρησιμοποιήσετε το λογισμικό [Voki](#) (απαιτείται η εγγραφή μέσω ύπαρξης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου), θα δημιουργήσετε ένα ομιλούν avatar της αρεσκείας σας, αποδίδοντας σε αυτό ηχογραφημένο το τμήμα του λόγου που μεταφράσατε με τη δική σας μεταφραστική εκδοχή.

7. Να επισημάνετε τις γενικές που συναντούμε στις παραπάνω παραγράφους και, αφού χαρακτηρίσετε συντακτικά όσες μπορείτε, να τις καταγράψετε στον παρακάτω πίνακα.

ΓΕΝΙΚΗ	ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

8. Να εισέλθετε στον ιστότοπο της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#) και να μελετήσετε τις χρήσεις της γενικής. Έπειτα να κατασκευάσετε εννοιολογικό πίνακα με το [text2mindmap](#) που να αναφέρεται στις χρήσεις της γενικής.

9. Η ομάδα σας θα μελετήσει τη γενική συντασσόμενη με προθέσεις. Θα ακολουθήσετε την εξής πορεία :

A. Θα ανατρέξετε στην Πύλη, όπου θα μελετήσετε τη χρήση των [προθέσεων](#).

B. Από τις αναφορές που προκύπτουν θα επιλέξετε από δύο παραδείγματα για κάθε ρήμα με κριτήρια τη συντομία και την αυτοτέλεια.

Γ. Θα μεταφέρετε τα αποτελέσματα των ερευνών σας σε έναν πίνακα του παρακάτω τύπου:

ΤΥΠΟΣ ΕΜΠΡΟΘΕΤΟΥ	ΣΗΜΑΣΙΑ	Παρ.1
		Παρ.2

10. Να αποδελτιώσετε τα επιχειρήματα του Λυσία στις παραγράφους που μελετήσατε, χρησιμοποιώντας οποιαδήποτε μορφή διαγράμματος επιθυμείτε από τα εργαλεία του επεξεργαστή κειμένου.

11. Να παρακολουθήσετε το παρακάτω βίντεο που περιέχει αποσπάσματα από την παράσταση «[Ο τρελός υπηρέτης του Λυσία](#)» και αναφέρεται αποκλειστικά στον λόγο Υπέρ Αδυνάτου. Υποθέστε λοιπόν ότι στην εποχή του Λυσία υπάρχουν εφημερίδες και εσείς ως δημοσιογράφοι αναλαμβάνετε να παρουσιάσετε την είδηση της δίκης του αδυνάτου και της έκβασης που νομίζετε ότι τελικά η δίκη αυτή θα είχε.

Συνθετικό Φύλλο Εργασίας

Χρησιμοποιώντας από κοινού τα φύλλα εργασίας όλων των ομάδων θα δώσετε σε ενιαία μορφή :

- A. τη μεταφραστική προσέγγιση ολόκληρου του λόγου Υπέρ του Αδυνάτου.
- B. το σύνολο των χρήσεων της γενικής με τα παραδείγματα που εντοπίσατε.
- Γ. το σύνολο των επιχειρημάτων του Λυσία.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο θα μπορούσε να επεκταθεί και στη χρήση των υπόλοιπων πλάγιων πτώσεων και να εμπλουτιστεί με δραστηριότητες που αφορούν στη διερεύνηση του καθημερινού βίου και των συνηθειών των Αθηναίων της εποχής που εκφωνείται ο λόγος. Επίσης, θα μπορούσαν να αποδελτιωθούν και να αξιοποιηθούν οι αλήθειες γενικού κύρους που χρησιμοποιεί ο Λυσίας και που προσδίδουν φιλοσοφική χροιά στο λόγο (π. χ. *οἶμαι δεῖν, ὧ βουλή, τὰ τοῦ σώματος δυστυχήματα τοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιτηδεύμασιν ἰᾶσθαι*).

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Ενδεχομένως για αρκετές δραστηριότητες μπορεί να απαιτηθεί περισσότερος χρόνος από τον προβλεπόμενο και σε αρκετά σημεία το σενάριο φαίνεται αρκετά καθοδηγητικό. Ωστόσο, η κατευθυνόμενη αυτή καθοδήγηση επιβάλλεται από το πλήθος και τη βαρύτητα των δραστηριοτήτων που προβλέπονται σε συνδυασμό με τις πραγματικές συνθήκες της σχολικής πράξης.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βαρμάζης, Ν. Δ. 2003. *Διδακτική των αρχαίων ελληνικών Από την παράδοση στην ανανέωση της διδακτικής μεθόδου*. Εκδόσεις Πατάκη.

Κουτσογιάννης Δ. Διδακτική Φιλολογικών μαθημάτων και ΤΠΕ στο Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση εκπαιδευτικών, 53-78. Απρίλιος 2008. Πάτρα.

Lesky, A. 1983. *Ιστορία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας*. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός Οίκος Αφοι Κυριακίδη.

Πόλκας, Λ. [Απορίες και προτάσεις για την εξέταση της μετάφρασης και το αδίδακτο κείμενο στο Λύκειο. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία. Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα.](#)

Φυντίκογλου, Β. [Η μετάφραση στο μάθημα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία. Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα.](#)